

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Pe postti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Marčnino prejema opravišče (administracija) in ekspedicija. Semeniške ulice št. 2, II., 30.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petiti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 240.

V Ljubljani, v ponedeljek 24. novembra 1890.

Letnik XVIII.

Vravnnavanje vipavskih vodâ.

V „Slov. Narodu“ z dné 22. t. m. štev. 269 objavlja županstvo občine Vipava javno zahvalo poslancu Hribarju, ker je stoprv letos izvedelo, da je bilo lanskega leta po predlogu poslanca Hribarja v deželnem zboru dovoljenih 10.000 gld. za vravnnavanje vodâ na Vipavskem. Slavno županstvo vipavsko si ne bi bilo moglo dati pomenljivejšega spričevanja svoje ubožnosti na duhu, kakor ravno s tem poslanim. Ono je stoprv letos zvedelo, kako stoji z vravnnavo vipavskih vodâ, dasiravno vsako županstvo od deželnega odbora dobiva stenografične zapisnike deželnega zbora zastonj in se iz njih lahko pouči, kaj se je v deželnem zboru v tej ali oni zadevi obravnavalo. Slavno županstvo vipavsko se torej javno pred vsem svetom obtožuje, da stenografičnih zapisnikov deželnega zbora nikdar ne pogleda, da jih marveč zanikerno poklada v kak kot, kjer jih molji in prah razjedajo, če so tako srečni, da se jim še kaj hujšega ne primeri in da se ne zamešajo v kup, pred katerim bi se moral po nekem pregovoru odkriti vsak poljedelec.

Slavno županstvo vipavsko trdi, da je bilo po predlogu gospoda Hribarja lani za Vipavo dovoljenih 10.000 gld. Če bi bilo pogledalo v stenografični zapisnik, bi kaj tacega ne bilo trdilo in se ne samega sebe smešilo pred svetom, še manj pa bi bilo s tako neosnovanimi in pòdlimi trditvami napadalo poštenega vipavskega poslanca Lavrenčiča, kateremu očita, „da se za vipavske težnje premalo briga, še več, da menda sam ukrepov deželnega zbora niti ne ume ne“. Če pogledate v stenografične zapisnike, spredidite, da gosp. Lavrenčič dobro pozna ukrepe deželnega zbora in da se je za vipavske težnje že brugal, ko se Ivanu Hribarju menda še sanjalo ni, da bode enkrat sedel v deželni dvorani, in da se je vseskozi veliko marljivejši potezal za vipavsko dolino, kakor poslanec Hribar, kateremu slavno županstvo vipavsko tako veličastno slavo prepeva.

Vravnnavanje vipavskih vodâ je v istini že silno dolgo na dnevnem redu. Večkrat so bile to zadevo sprožile občine, c. kr. deželna vlada in okrajno glavarstvo v Postojini sta obravnavala to reč, toda brez praktičnega vspeha, dokler deželni odbor meseca marca 1880 ni bil sklenil odposlati deželnega inženêrja, da jo na mestu samem preišče in kot strokovnjak pové svoje mnenje ter izračuni, koliko bi stala ta vravnnavo. Delo je bilo cenjeno na 200.000 gld., kar je pripravilo vlado, da se je dela ustrašila in privolila le 2000 gld. za napravo štirih jezov na reki Beli. Reč se je obravnavala v trinajsti seji 22. oktobra 1881 v deželnem zboru, pri kateri priliki se je dvakrat oglasil poslanec Lavrenčič ter predlagal, da se poleg obljubljenih deželne podpore 1100 gld. dovoli še družih 1100 gld., kar je tudi dosegel. (Glej stenografični zapisnik l. 1881, zvezek 21, stran 275 in 276.) Tudi 800 gld., ki jih je bila dežela posojilno plačala za načrt, bilo je vipavskim občinam odpisanih.

Leta 1887. obrnile so se nekatere občine vipavske po svojem poslancu Lavrenčiču do deželnega zbora s prošnjo, da naj slava vlada pošlje zvedenca v vipavsko dolino, ki bi vse preiskal, kar je za vravnnavo vodâ potrebno in izdelal načrt, da bi se moglo delo prej ko mogoče izvršiti z državnimi pripomočki. Zopet se je poslanec Lavrenčič dvakrat oglasil in krepko in vspešno zavračal Dežmans, kateri se je upiral predlogu, da se iz deželnega zaklada za izvršitev najnujnejših priprav in načrtov kot predplačilo dovoli znesek 1000 gld. (Glej stenografični zapisnik l. 1887., zvezek 26, stran 253 in 255.)

Ko je lani deželni zbor razpravljajl poročilo deželnega odbora o vodnih zgradbah, oglašil se zopet poslanec Lavrenčič in se bitko pritožuje, da se ni ničesar storilo za vravnnavo vipavskih vodâ. Prišel je bil sicer vladni zvedenec tje, ali njegov načrt ni ugajal, ker je šel zvedenec najprej od zgoraj gledat, odkod prinašajo hudourniki šuto v Vipavo. To je morda dobra misel, ali kdor hoče hitro

pomagati, mora z vravnnavo vode početi od zdolej. Kaj pomaga, če se od zgorej gradi? Kultiviranemu in zasajenemu polju, na katero se sedaj po jarku šuta nanaša, bi prišlo to v korist še-le čez 30 do 40 let; do takrat pa Vipavci vtonejo, do grla jim bode kmalu hodilo!

Po tej prvi obravnnavi prišel je lanskega leta v zbornico predlog deželnega odbora (ne pa poslanca Hribarja, kakor napačno trdi slavno županstvo vipavsko), da naj se za vravnnavanje vodâ na Vipavskem dovoli 10.000 gld. To poročilo je bilo 18. novembra v pretresanje izročeno finančnemu odseku, ki je poročanje izročil poslancu Hribarju, kateri je v imenu finančnega odseka, ne pa v svojem lastnem imenu predlagal, da naj deželni zbor pritrdi predlogu deželnega odbora in dovoli omenjenih 10.000 gld., deželni odbor pa naj stori potrebne korake, da mu bode že v prihodnjem zasedanji mogoče deželnemu zboru predložiti načrt zakona gledé vravnnavanja vodâ na Vipavskem. Tudi pri tej priliki se je zopet oglasil poslanec Lavrenčič in toplo priporočal deželnemu odboru omenjene predloge, ne samo zaradi nujne sile, ampak tudi zaradi velike bēde, ki tare uboge Vipavce, da ne vedó, kako se bodo preživeli. S tem delom bi bilo pa ljudem vsaj v tem pomagano, da dobé nekoliko zaslužka, zato priporoča deželnemu odboru, da naj dela ne oddaja kakemu tujemu podjetniku, ampak domačim vipavskim ljudem. (Glej stenografični zapisnik l. 1889, 30 zvezek, stran 142, 143, 341 in prilogo 70.) Ravno tako se je letos oglasil pri vsaki točki, ki je zadevala vipavsko dolino.

Če je o vipavskih vodah letos govoril tudi g. Hribar, bilo mu je, kakor je bilo čutiti iz njegovega govora, več mar na tem, da je jako pikro prijemal deželni odbor, kakor pa za vipavske težnje.

Če si torej slavno županstvo vipavsko „šteje v sveto dolžnost“, poslancu Hribarju izrekati najsrčnejšo zahvalo na naklonjenosti njegovi, kar je vsigdar hvalevredno, je pa malo slavno in se s to sveto

LISTEK.

† Kardinal Hergenröther.

(Konec.)

Leta 1850. nastopil je novo pot svojega življenja. Z odličnim vspehom dovršil je skušnje ter bil doktorjem imenovan. Jako pomenljiv zdi se mi dan njegove promocije. — Celi čas svojih akademičnih študij bil je posebno navdušen učenec takrat po vsem učenjaškem svetu slovečega Döllingerja. Nasprotno je pa tudi slavni profesor dostikrat kaj rad se ponašal s svojim najboljšim, visokonadarjenim slušateljem. A do vrhunca prikipel je Döllingerjev ponos, ko je doktorand Hergenröther pri zadnji skušnji, posebno pa pri desertaciji s tako izvanredno učenostjo in vsestransko omiko presenetil svoje bivše učitelje. Globoko ginen podâ mu diplomo in zraven izreče besede, ki so od onega trenutka izrazile postale: Tu coronasti nos, et nos coronamus te. Res — laskovo, skoraj nedosegljivo priznanje za učenca.

Za plačilo mu je bila profesura na vseučilišču v Würzburgu, katero je takoj potem dobil. Odslej prične se njegovo plodonosno delovanje na znanstve-

nem polju. Prvi sad njegovih zgodovinskih preiskovanj bil je „Photius“, jako obširno, izborno delo o znanem carigraskem patrijarhu. Kritiki soglasno priznavajo, da je to najboljšo Hergenrötherjevo delo. Prav važno je tudi za Slovane. Različni, do tedaj deloma ne objavljeni, deloma popolnoma neznani viri o Photiju so v njemu zbrani. Kogar toli škodljivi, da! povsem pogubljivi razkol zanima, najde v tem jako poučnem delu njegove vzroke, katere je, rekel bi, sam pekel s pomočjo bizantinske ošabnosti, hudobije, perfidije, Slovanom na škodo izumil. In razkol, ki se je iz njih izcimil, naj bi bil v bodočnosti vera vseh Slovanov? Quod non!

Drugo, izvrstno Hergenrötherjevo delo je njegova cerkvena zgodovina „Handbuch der Kirchengeschichte“. Priprost in prijeten jezik; povsem, kakor tudi protestantje, priznavajo, objektivno popisovanje in neverjetna množica navedenih virov so glavne lastnosti tega zelo obsežnega dela. Ž njim razširilo se je Hergenrötherjevo ime daleč okoli. Glas o njegovi učenosti prodril je tudi do prestola sv. očeta Pija IX. Zato so ga med drugimi učenjaki poklicali. leta 1867. k posvetovanjem o bodočem cerkvenem zboru.

Sledeča leta bila so osodepolna za katoliško cerkev.

„Infallibilites!“ jelo se je razlegati po vsem svetu. Tem dogma, sveta resnica, — drugim scandalum, . . . stultitia! Tu navdušenje za nezmotljivega namestnika Kristusovega — tam prokletstvo njemu in njegovim zvestim podanikom! A nikjer ni vihar proti dogmatičnim sklepom vatikanskega cerkvenega zbora besneje razsajal, kakor ravno na Nemškem, v domovini Hergenrötherjevi. Sovražniki cerkvenega zbora ustanovili so list, ki je med nova obrekovanja pobral vse, kar se je že več stoletij pisalo in govorilo proti rimskemu poglavarju sv. cerkve. Tu je spoznal Hergenröther, da je tudi njemu treba zastaviti peró in odbijati sovražne napade. Vis in discri-me ap-paret — pravi pregovor. List „Anti-Janus“, katerega glavni sotrudnik je bil Hergenröther, izide — in marsikatera neresnica bila je ovržena, odbita marsikatera strupena puščica izstreljena proti rimskemu prestolu. Kar je Hergenröther v tem listu pisal raztrošeno, kakor in kadar je pač polemika zahtevala, zbral je pozneje v sistematično-znanstveno knjigo „Kathol. Kirche und christl. Staat“ (Anti-Janus vindicatus), poučno dovolj za zgodovinarja, kakor za pravnika. — V novejšem času začel je nadaljevati Hefelovo epohalno „Conciliengeschichte“, a žal, dela dokončati mu nemila smrt ni dopustila.

dolžnostjo jako slabo vjema, da ob enem tako krivično in zlobno napada moža, ki zmerom in amerom kaže, da se prav zelo briga za vipavske težnje in ki vé vsako priliko porabiti, da se z mož-besedo potegne za svoj volilni okraj in za svoje volilce. Če je slavno županstvo vipavsko o tem tako slabo poučeno, tega pač gospod poslanec ni kriv, ker druge občine vipavske dobro poznajo njegovo marljivo skrb za blagor vipavskega okraja. To naj bo gosp. Lavrenčiču v tolažbo za neosnovane napade.

Deželni zbor kranjski.

(Trinajsta seja, dné 22. novembra.)

Prečita in potrdi se zapisnik zadnje seje, potem poroča dr. Tavčar o napravi ceste iz Podpeči do gospodarske ceste, ki se nahaja v ozemlju ljubljanskega mesta ter stika z okrajno cesto Tomišelj-Lipe in gledé uvrstitve obeh prog med okrajne ceste. Poročevalec poudarja, da so se dotične preiskave vršile na napačni podlagi, ker se je pokazalo, da stari pot ne leži ves na ozemlju ljubljanskega mesta. Zato predlaga upravni odsek:

1. V ozemlju mestne občine Ljubljanske ležeča in v njeni oskrbi se nahajajoča gospodarska cesta, ki se pri Lipah stika z okrajno, v zakonu o uvrstitvi cest z dné 2. aprila l. 1866. pod točko 81. e navedeno cesto Tomišelj-Lipe, in ki drži do meje pomerijuma pri dolgem grabnu, uvrsti se na podstavi §. 23., točka 3. zakona z dné 28. julija l. 1889., dež. zak. št. 17, mej okrajne ceste ter je od mestne občine ljubljanske, v kolikor je leži v njenem ozemlju, ostalo pa od občine tomišeljke, pripraviti v stanje predpisano za okrajne ceste, oziroma vzdržati jo v takem stanju, to pa le tedaj, če bi se v resnici zgradila proga od dolgega grabna do Podpeči.

2. Načrt, katerega sta predložile občini Preser in Borovnica o zgradbi ceste kot nadaljevanje pod točko 1. navedene proge, to je od dolgega grabna do Podpeči oziroma do tja, kjer se stika z okrajno v prej omenjenem zakonu o uvrstitvi cest pod točko 81. navedeno cesto Log-Podpeč-Studenec, odobri se v izvršitev.

3. Gledé uvrstitve pod točko 2. navedene proge mej okrajne ceste postopati je deželnemu odboru v zmislu §. 22. navedenega cestnega zakona, ter pri ugodnem vspehu obravnav z dotičnimi oblastvi predložiti deželnemu zboru v prihodnjem zborovanju načrt za to potrebnega deželnega zakona.

4. Da prevzame cestni zaklad skladovnega okraja vrhniškega primerni donesek k stroškom zgradbe v točki 2. navedene ceste, ki so proračunjeni na 5747 gl. 61. kr., pričeti je deželnemu odboru potrebne obravnave, držeč se tega stališča, da naj iznaša donesek najmanj 1000 gl.

5. Cestnemu odboru skladovnega okraja ljubljanske okolice dovoli se za napominano cestno zgradbo podpora 1000 gl. iz deželnega zaklada, katero mu je o svojem času nakazati v izplačilo po napredku zgradbe; ostalo potrebščino zgradbe, kolikor je namreč ne bo pokrite s to podporo ter z doneskom pod točko 4. omenjenim, pokriti bo iz cestnega zaklada ravnokar imenovanega okraja.

Ti predlogi obveljajo brez ugovora.

Poslanec Detela poroča o prošnji c. k. kmetijske družbe za podporo. Dovolj se ji 6000 gl., in sicer 2000 gl. za različne stroške kmetijstva, 4000 gl. pa za povzdige živinoreja in zlasti za nakup plemenitih bikov, ki se bodo po nizki ceni prepuščali občinam, ali gospodarjem, ki jih bodo priporočale občine.

Dr. Bleiweis poroča o podpori višje dekliske in gospodinske šole pri uršulinkah v Ljubljani, ter se brez ugovora sprejmo naslednji nasveti finančnega odseka:

1. Uršulinskemu redu v Ljubljani dovoli se za vzdrževanje višje dekliske in gospodinske šole v Ljubljani za leto 1891. prispevek 500 gl. iz deželnega zaklada.

2. Ta prispevek zvišal se bode v bodočih letih, kadar se na tej šoli otvorijo vsi razredi, na 1000 gl. na leto, če bodo izjave pristojne šolske nadzorovalne oblasti o učnih uspehih ugodne.

3. Deželni odbor naj o številu učenk na tem zavodu in o učnih vspehih vsako leto poroča deželnemu zboru.

Poslanec Višnikar poroča za tem o novi okrajni cesti iz Loškega Potoka v Ribnico in predlaga, 1. da naj se potrdi naslednji načrt zakona:

§ 1. V cestnem skladovnem okraji ribniškem napraviti je sledeče nove cestne proge kot okrajne ceste in sicer:

a) progo, držečo iz Ribnice čez Jurjovico do Vinic, kjer se stika z ribniško-bloško deželno cesto;

b) progo, ki se od ribniško-bloške deželne ceste pri Sodražici odcepi in drži mimo Gore na Hrib, kjer se stika z okrajno, v zakonu o uvrstitvi cest z dné 2. aprila 1866. l., dež. zak. št. 6, pod št. 65 b) aa) navedeno, od Čubranke čez Travo, Loški Potok in Studenec držečo cesto.

§ 2. V zakonu o uvrstitvi cest z dné 2. aprila 1866. l., dež. zak. št. 6., pod št. 65 b) aa) omenjena okrajna cesta, ki drži iz Retij čez Mali Log in Goro do ribniško-bloške deželne ceste, s katero se stika pri Žigmaricah, opusti se kot okrajna cesta, kadar bode v prejšnjem paragrafu pod b) navedena proga gotova ter izročena javnemu prometu.

§ 3. Mojemu ministru za notranje reči je naročeno izvršiti ta zakon.

2. Deželnemu odboru se naroča, da temu zakonu pridobi Najvišje potrjenje.

3. Cestnemu odboru ribniškemu se dovoljuje za zgradbo v načrtu navedenih cest podpore deset tisoč goldinarjev in neobestno posojilo v znesku 6000 gl. iz deželnega zaklada, katero posojilo je vrniti v šestih letnih obrokih, pričenši l. 1892.

Proti tem predlogom sta govorila notranjska poslanca Kavčič in Vošnjak, ki sta odločno zanikala potrebo te ceste in kazala na veliko škodo, ki jo bodo vsled tega imeli prebivalci notranjskih okrajev, ne da bi imela ta cesta tisto splošno korist, ki si jo obetajo. Dr. Vošnjak predlaga naslednjo resolucijo:

„Deželnemu odboru se naroča, da skuša k stroškom za zgradbo ceste med Ribnico in Vinicami, Sodražico in Hribom pritegniti lastnike ve-

likih gozdov, iz katerih se bode les izvažal po tej cesti.“

Poslanec Pakiž se toplo poteguje za to cesto in zlasti poudarja, koliko korist bode imela za dolenjsko železnico, na katero se bode obrnil ves promet iz Loškega Potoka in Drage, kjer nimajo le grajščine, ampak tudi občine veliko in lepih gozdov.

Za njim se po nasvetu poslanca dr. Tavčarja sprejme konec razprave in govori še poročevalec, kateri zavrača ugovore nasprotnih govornikov in spretno brani predloge finančnega odseka. Potem se prične posebna razprava, pri kateri obvelja gorenji zakon brez ugovora.

Proti resoluciji dr. Vošnjaka govorita poslanca Detela in Višnikar ter poudarjata, da zahteva nekaj, kar v postavi ni utemeljeno in kar se dotičnim posestnikom ne more nakladati; vendar pri glasovanju obvelja Vošnjakova resolucija z majhno večino.

Dr. Bleiweis poroča o prošnji g. Koblarja, kurata v prisilni delavnici, za stalno nameščenje. Zbor je načelno za stalno službo, vendar hoče gledé pokojnine imeti še nekoliko pojasnil od ministerstva za bogočastje, zato je bilo o tej zadevi sklenjeno:

1. Rešitev prošnje g. Antona Koblarja se odloži za toliko časa, da se dovrše dogovori s c. kr. vlado v tem smislu, ali prevzame c. kr. vlada v slučaju njegovega umirovljenja njemu kot kapelanu iz verskega zaklada pripadajoči pokojninski del.

2. Deželnemu odboru se naroča, da se dogovori v tej zadevi s c. kr. vlado in o vspehih teh poizvedb poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju.

Na vrsto pride poročilo istega poslanca o podpori za zdravnika, ki bi šel v Berlin študirat Kochovo zdravilno metodo. Odsek nasvetuje v ta namen 200 gl. iz deželnega zaklada. — Poslanec Grasselli nasvetuje, da naj se tak zdravnik pošlje ob deželnih troških v Berlin in sicer takrat, kadar se bo deželnemu odboru zdelo primerno. — Dr. Tavčar predlaga, da naj se pošlje dotični strokovnjak izrečno le na Dunaj in da ga pošlje še-le takrat, ko se bode pokazalo, da je na Kochovi znajdbi kaj pozitivnega. — Vošnjak in Bleiweis zagovarjata predlog odsekov, ki pri glasovanju tudi obvelja. Grassellijev predlog je ostal v manjšini, dr. Tavčar pa je umaknil svoj nasvet.

Predsedništvo prevzame baron Apfaltrern, dr. Papež pa poroča o vravnavi Mirne in predlaga, da se dotični načrt zakona razveljavi, deželnemu odboru pa se naroča, da naj stori v prihodnjem letu vse, kar je potrebno v dosego zaželenega zneska iz melioracijskega zaklada za vravnavo Mirne, in naj poroča o tem v prihodnjem zasedanju ter predloži nov načrt zakona. Ti predlogi obveljajo brez ugovora.

Prošnja občine kostanjeviške za dodelanje ceste iz Kostanjevice do občine Kalije na Hrvatskem se izroča deželnemu odboru v poizvedovanje in poročanje v prihodnjem zasedanju.

Prošnja županov davčnega okraja metliškega za deželno podporo 300 gl. za napravo poskušnega vinograda z ameriškimi trtami, o kateri je poročal poslanec Povše, izroči se deželnemu odboru, da se pri razdelitvi v letošnjem zasedanju za nasade vinogradov z ameriškimi trtami dovoljenega zneska 1500 gl. v prvi vrsti ozira na to prošnjo, in da izposluje pri visoki c. kr. vladi, da tudi država podpira ondotne občine pri napravi poskušnega vinograda z ameriškimi bilfani in denarno svoto sploh.

Poslanec Kavčič poroča o prošnji občine Ostrožno Brdo gledé podpore za most čez Reko; sprejmeta se naslednja predloga:

„1. Deželnemu odboru se naroča, naj odpošlje kakor hitro mogoče inženerja k Ambrožiču, da napravi načrt za novi kameniti most čez vodo Reko.

2. Deželni odbor se pooblašča, da sme za zgradbo tega mostu dati primerno podporo.“

Izločitev podobčine Orle iz občine Dobrunje se sprejme brez ugovora in dotični načrt zakona potrdi.

Prošnja občine Hrenovice za lasten cestni okraj se odkloni; prošnja Jožefa Jurca in Antona Lodesa iz Bukuja, Janeza Jurca iz Gorenje, Janeza Srebotnjaka iz Predjame, se pa odstopi deželnemu odboru v obravnavo.

Ravno to se zgodi s prošnjo cestnega odbora velikolaškega gledé uvrstitve nekaterih občinskih potov med okrajne ceste.

Pri poročilu o šolstvu je bil zlasti gledé kranjske gimnazije daljši razgovor.

Razven teh obširnih del spisal je pa Hergenröther še dolgo vrsto krajših razprav v različne liste, ki se vse odlikujejo po temeljiti natančnosti in klasičnem slogu.

Zahvale, priznanja svojim delom ni blagi učenjak nikjer iskal. Ostal je vedno ponižen, skromen — nikdar slavoohlepen. V tem oziru postal je pravo živo nasprotje od svojega nekdanj tako ljubljene učnika — nesrečnega Döllingerja. Očitno je pred svojimi slušatelji povedal, da se je od njega mnogo, ako ne vsega naučil. Dolgo sta si bila iskrena prijatelja, udana si v popolnem, medsebojnem spoštovanju. A zadnji cerkveni zbor vnel je med njima nasprotstvo, ki je v Döllingerju v neugasljivo, osobno sovraštvo vzplamtelo. Tragično! Učenec — učitelj, dva srčna prijatelja, hipoma tako ločena! Hergenröther se je dostikrat tužno spominjal minolih, žalostnih časov. Leta 1874. razlagal je natančno na vseučilišču zgodovino vatikanskega cerkvenega zbora. Ko je prišel do Döllingerja — na glas se je zjokal in s solzami oblit pretrgal predavanje. Tako globoko obžaloval je nesrečno zmoto svojega učenika.

Sint sua praemia laudi! pravi Virgil. Zaslugi plačilo! Ni-li tudi Hergenröther bil svojega vreden? In dobil je je — celó tako, kakoršnega sam ni nikoli pričakoval. Leon XIII. sklenili so okrog sebe

zbrati sloveče učenjake iz vseh narodov in jim podeliti najvišjo čast — kardinalata. Mej njimi bil je tudi Hergenröther. Zapustil je kathedro, na katerem je toliko let tisočerim učencem slikal vesele in tužne dogodjaje katoliške cerkve, sledeč edino le čisti nekaljeni resnici. Rim postal mu je nova domovina. Študijam bil je tudi nadalje zvest. Bogate knjižnice dale so mu dovolj priložnosti. Česar sam ni mogel dovršiti, želel je drugim omogočiti. Poprosil je sv. očeta, da so blagodušno odprli bogati vatikanski arhiv vsem učenjakom.

Poletja prebil je navadno na severu, v svoji domovini. Ko se je letos v Rim vračal, shujša se mu na potu bolezen, ki ga je že dolgo časa mučila. V samostanu Mehrerau našel je zavetje — tretjo domovino, ki naj sprejme njegovo truplo k sladkemu počitku. Dne 3. oktobra je sklenil svoje življenje. Non omnis moriar — rekel bi bil lahko s Horacijem; kajti v nesmrtnih svojih delih živi; blagruje ga katoliška cerkev radi obilih zaslug in občudujejo ga po vedi hrepeneča srca. Zato — prav praviš, Proporcij:

„Sunt aliquid manes, letum non omnia finit.
V Rimu, 16. novembra 1890.

M. Goričlján.

Dr. Tavčar je govoril za zopetno otvorjenje te gimnazije in za njeno razširjenje; Hribar pa je opisoval razmere na kočevski gimnaziji. Govorili so o tej zadevi tudi g. deželni predsednik in baron Svegelj.

Slednji je jako srdito govoril proti ljudskemu šolstvu in osebno napadal poslanca Stegnarja.

Sprejeti so bili konečno o „šolstvu“ naslednji predlogi:

„Deželni odbor se pooblašča, da sme iz preostankov šolske kuhinje učence oskrbovati na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu, ako bi se več za šolo sposobnih prosilcev oglašalo, nego je ustanov.“

„Visoka c. kr. vlada se naprosi, da stori pri c. kr. naučnem ministerstvu znova vse potrebne korake zaradi zopetnega otvorjenja gimnazije kranjske in razširjenja iste na osem razredov.“

„Deželnemu odboru se nalaga, naj stori pri c. kr. deželnem šolskem svetu potrebne korake, da se ljudska šola, namenjena odgoji slovenske mladine, vredi povsod na podlagi verskega izpovedovanja in z izključno materinim učnim jezikom in da se za njo potrebno učiteljsko osebje pridobi, naj se naše učiteljske v smislu deželnozborskega sklepa storjenega v IX. seji dné 5. novembra leta 1889. primerno organizuje.

Ob treh popoldne glavarjev namestnik sklene sejo in prihodnjo sejo napové za ponedeljek 24. t. m.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. novembra.

Notranje dežele.

Deželni zbor češki je dné 22. novembra končal glavno razpravo o predlogih za deželni kulturni svet ter prestopil v posebno razpravo s 158 proti 53 glasovom. Deželni zbor češki šteje 242 poslancev; navzočih je bilo pri tej seji 211. Mladochéhi so bili v polnem številu, z njimi je glasovalo 12 Staročehov, in 12 drugih staročeskich poslancev se je umaknilo glasovanju. Govorili so govorniki od obeh strank najboljši; vlasti odlično je govoril dr. Rieger. — Ko je pri glasovanju, da se o imenovanem predlogu preide na dnevni red, glasoval dr. Rieger z „Ne!“, tedaj je zavpil nad njim poslanec Vašaty: „Nič vredni izdajalec!“ — Takih surovih očitaj pač dr. Rieger ni zaslužil; kajti celo svoje življenje deloval je požrtvovalno in nesebično za duševni in gmotni blagor svojega češkega naroda. Ako si Čehi ogledajo svoj položaj v času, ko je dr. Rieger javno nastopil, in ako ga primerjajo sedanjemu, reči morajo, da zgodovina pozna le malo tako nenaadnih, v kratkem času izvršenih napredkov pri narodih. In največji del pri teh zaslugah ima dr. Rieger, zato ga pa v zahvalo sedaj Mladochéhi pitajo s priimkom: Ničvredni izdajalec!

V deželnem zboru gorenje-avstrijskem je linški škof dr. Doppelbauer izvrstno govoril o predlogu za versko šolo; v svojem sijajnem govoru je pojasnil, kaj zahteva z versko šolo katoliško ljudstvo, kaj cerkev in kaj večina deželnega zbora gorenje-avstrijskega.

Vnanje države.

Rim. Nedavno je sprejel sv. oče generala franciskanskih redov in profesorje v kolegiji sv. Antona in pri tej priložnosti opomnil, da bodo vse cerkev zmagala vse ovire in zapreke le tedaj, če bodo verniki trdno vkupe držali. To se vidi v Nemčiji, „kjer se poskus, zatreti katoliško čustvo, razbija ob onej skleneni falangi, katera je pripravljena vsak trenotek znova stopiti v boj za svojo vero.“

Srbija. V skupščini so opomnili govorniki iz opozicijske stranke pri nadaljni razpravi o poročilu poverilnega odbora, da je zadnja zmaga radikalcev pri volitvah brez pomena, ker v Srbiji vsaka vlada lahko do večine pride. Na to so se udje vladne stranke zagovarjali rekoč, da so prejšnje vlade le s silo pri volitvah zmagovale in sicer ker ni večina ugajala národu srbskemu.

Bolgarija. Sbranje je v večerajšnji seji nadaljevalo razpravo o verifikaciji volitev ter ovrglo tri volitve v Gabrovi. Predsednik je opomnil tri gabrovske poslance, naj zapuste zbornico. — Dné 22. novembra je praznoval bolgarski polk, ki ima ime bolgarskega prince, svojo obletnico. Princ Ferdinand si je ogledal vojaške, in zvečer je bil velik vojaški obed v kneževi palači.

Rusija. „Nov Vrémja“ govori o prestolnem govoru, ki se je vršil povodom otvorjenja srbske skupščine ter hvali miroljubivne notranje preosnove, kakor tudi prizadevanje srbske vlade za pospeševanje ljudskega blagostanja in razvoj srbskega naroda. List zagotavlja Srbiji naklonjenost po narodu in veri sorodnih Rusov ter pravi naposled, da je storila srbska vlada veliko uslugo Rusiji, ko se je z Avstrijo sporazumela. — Kakor poročajo zadnji čas ruski listi, uvedle se bodo v Finlandiji te-le preosnove: Finlandska armada se bo uvrstila v splošno državno

armado, ruščina se bode uvedla kot obvezni predmet in poučni jezik za rusko zgodovino in zemljepis po vseh finlandskih šolah in da se bodo vse zadeve, ki se tičejo pravoslavnega duhovništva, izročale svetemu cerkvenemu shodu.

Nemčija. Dné 20. novembra so nemški novinci prisegli pri zastavi. Pri tej priliki je govoril nemški cesar novim vojakom o notranjem sovražniku, katerega je le s pomočjo krščanstva mogoče premagati. Rekel je mej drugim lepe in pomenljive besede: „Nikdo ne more biti dober vojak, če ni ob jednem dober kristijan.“ In novinci, ki so mu prisegli kot zemskemu gospodu zvestobo, naj ostanejo zvesti tudi Gospodu Vzveličarju našemu! Zares prelepe besede iz vladarjevih ust! Lepo, plemenito priznanje svoje vere v Kristusa, našega Odrešenika, in sicer še tem lepše, ker se dandanašnji krščanstvo toliko sramoti in zatira. Da se pa cesar Viljem II. s tem ni hlinil svojim vojakom, to nam priča njegov značaj sam. To ni sicer nič posebnega, pač pa nekaj nenavadnega. Viljem II., jeden izmej najmočnejših vladarjev na svetu, klanja se javno pred Vladarjem vseh vladarjev, priznava njegovo vrhovno oblast ter opominja svoje vojake ostati pred vsem zvestim svojemu nebeškemu Vladarju. Kako nasprotje med temi cesarjevimi besedami in izjavo „katoliškega“ ministra v ogrski zbornici, ki je rekel, da je volja večine, „države“ najvišji zakon, kateremu nasproti ne velja nič, ne vera, ne božja in človeška pravica! Zalostno dovolj, da bogočastni minister katoliškega vladarja tako govori. Nemški cesar je pač drugega prepričanja, zakaj on dobro vé, da ni navada pokorščine, ne strah pred kaznijo in sramoto ona vez, katera drži sedanje armade v potrebni pokorščini do vladarjev in vojskovodij, marveč, ker so si armade v svesti svoje od najvišjega Gospoda naložene dolžnosti, žrtvovati za svojega vladarja in domovino vse, če je treba tudi življenje. Tacega prepričanja vojaki so trden bran proti vnanjemu in strah notranjemu sovražniku.

Francija. Kardinal Lavigerie je sporočil duhovnikom svoje škofije, kako je bil nagovoril častnike francoske mornarice, ter je pristavil, da je bil ta govor le odmev ljubeznjivih nauk papeževih. — Generala Seliverstova so pokopali 21. novembra. Pogreba so se vdeležili udje ruskega poslanstva, policijski prefekt, ruska naselbina in obila množica. Z obilimi vencí okrašeno krsto so položili začasno v cerkveno rakev. — Nedavno so Francozi zopet pokazali svojo naklonjenost do Rusov. Povod temu je dala ruska vojna ladija v pristanišči v Brestu. Neki francoski list piše namreč: „Mornariški načelnik, okrašen s križem velikega častnika častne legije, poveljnik ruske ladije „Minin“, in mnogo ruskih častnikov so bili v gledališču pri neki predstavi. Ko je svirala godba najprej rusko himno in potem „marsellaise“, zaorili so glasovi po vsem gledališču: „Živela Rusija! Živela Francija!“

Švica. Iz Berna se poroča 22. novembra: Zvezni komisar Künzli je brzojavil iz Bellinzzone zveznemu svetu, da je prišlo do sporazumljenja med zastopniki obeh strank. Kar se tiče volilnih krogov se je sklenilo le ena izprememba v njegovem načrtu. Sporazumljenje se opira na zistem proporcionalnega zastopstva.

Portugal. Portugalski ministerski svet je sklenil te dni postopati z vso energijo proti znova pretečim republikanskim agitacijam in z vso ostrostjo proti dijakom, kateri bi se utegnili še vdeleževati puntarskih shodov ali demonstracij.

Izvirni dopisi.

Iz Domžal, dné 21. novembra. Prosim Vas, gospod vrednik, da sprejmete še naslednje vrstice, s katerimi odgovarjam gosp. sodniku Polcu in g. dr. Mosché-tu zastran kamniške železnice. Jaz odgovarjam obema gospodoma skupaj, in sicer le na bolj važne: „Ni res.“

Res je, da se lokalna železnica Ljubljana-Kamnik dela preveč samooblastno, s tem ne mislim reči, nezakonito, in da prav premalo poslušajo dobre svete naših ljudi. To nam spričujejo dogodki v Černučah, interpelacija barona Apfaltrerna in razne neprijetnosti v Domžalah. — Kmet, ti molči in bodi z vsem zadovoljen!

Res je, da opravičene pritožbe ostajajo brez vspeha; to me uči lastna skušnja in to lahko dokazem.

Res je, da je imel marsikdo sitnosti in poškodovanja zaradi brezobzirnosti nekaterih gospodov. Gospodje, povprašajte vse tiste, s katerimi ste imeli kaj posla zaradi odkupovanja zemljišča, in prav nič se ni bati, da nam ne bodo pritrdili. Te besede so vzete iz srca našega ljudstva, in to je dobro znano v Kamniku, Ljubljani in na Dunaji. Na vse strani so frčale mnogoštevilne pritožbe. Gospodje, preoblecite se v kmeta ter se pridružite našemu ljudstvu, in zvedeli bode, kdo ima prav. Vi ali podpisani. Koliko potov se je že moralo storiti zaradi te železnice! Sosed moj je gotovo šel že čez dvajsetkrat

v Kamnik, in razsodba je pokazala, da mož ni hodil zaradi sitnosti.

Res je, da se je Janezu Remcu odkazal pri političnem ogledu (menda 10. oktobra 1889) prostor, kamor naj postavi svoj kozolec. Priče so tukaj, med drugimi tudi jaz. Koliko mu je inženér daljave odmeril od železniške proge, tega ne vémo, to pa dobro vémo, da se je kraj, kjer ima stati kozolec, prav natanko z „rovnicó“ zaznamoval.

Gospodje, ali se še spominjate, da so ravno na tistem prostoru stale tri mlade hruške, in da Vam je Remc rekel, če bi se moglo tako izpeljati, da bi ostale tiste tri hruške, a odgovorilo se mu je, da ni mogoče, ker bi bilo sicer preblizo železnice.

Na vse to je Janez Remc pripravljen priseči. On vedno to trdi, da se mu je prostor odkazal, in to trdimo tudi mi, in da je ravno in prav na odkazanem prostoru postavil kozolec.

Res je, da nekateri preveč prezirajo našega trpina-kmeta. Tukaj imamo v mislih zlasti inženérja Feldmanna. Ali ni žalostno, da se tak važen posel izroči človeku, ki ne zná niti besedice slovenske, in prav nič srca nima za našega kmeta? On misli, da bode s svojim kričanjem vse ukrotil.

Ali res nimamo nobenega domačina? Že skoro celo leto ima ta inženér opraviti z našimi kmeti, zdaj več, zdaj manj; vselej pa mora kričati nad svojim tolmačem: „Sagen Sie dem Menschen. Sagen Sie ihm . . . Was sagt er? . . .“

Pri tej priliki naj mimogredé omenim, da sta se pri političnem ogledu 10. oktobra 1889 gospod sodnik Polec in gosp. dr. Triller prav prijazno pogovarjala s kmeti ter jim to in ono reč razjasnila.

O gosp. inženérju Feldmann-u pa se je precej takrat izrekla taka sodba, kakor je danes.

Najbolj me pa boli, da mi pravni zastopnik akeijske družbe „lokalna železnica Ljubljana-Kamnik“ očita, da z neresničnimi dopisi begam in dražim ljudstvo proti prepotrebneemu kulturnemu podjetju. Gospod doktor, le počasi! Moj dopis ni bil neresničen. Bil je morebiti le premalo jasen, in ljudstvo je bilo že prej zbegano in razdraženo. Ali sem bil mar jaz kriv, da je morala žendarmerija že večkrat na pomoč prihiteti? Ali sem bil jaz kriv, da ni veliko manjkalo, da bi bil padel moj sosed kot žrtva vpričo svoje žene in svojih otrok in vpričo mnogoštevilnega ljudstva? In kdo je tistega kmeta vsaj toliko potolažil, da ni izpeljal, kar je v svoji razburjenosti obetal?

Gospod doktor, prav jaz! Zvabil sem ga k sebi in ga toliko časa pridržal, da se mu je kri poglela. Mož se je tresel po celem životu, nekaj od jeze, nekaj od prestanega strahu. Naše ljudstvo je bilo res razburjeno do vrhunca, a zdaj se je večinoma že vdalo, in ponosen sem na to, da nisem v tem oziru brez zaslug. Koliko sem jih odvrnil od tožbe in koliko nemških dopisov radi železnice radovoljno prebral našim ljudem in jih jim raztolmačil! Vsega tega gotovo ne bi bil storil, ako bi begal in dražil ljudstvo. Večinoma nemški dopisi so tudi veliko pripomogli k tej razburjenosti.

Na Goričici, dné 21. novembra 1890.

Jakob Strupi, beneficijat.

Dnevne novice.

(Deželni zbor kranjski) je danes po 6urni živahni razpravi, katere so se vdeleževali poslanci Hribar, Suklje, Tavčar, Schaffer in Svegelj, pa poročevalec Klun in deželni predsednik baron Winkler, rešil samo eno točko dnevnega reda, namreč deželni poročailun. Prihodnja in ob enem zadnja seja bo jutri ob 1/2 10. uri dopoldné.

(Pritožba.) Piše se nam iz Florijanskih ulic, kako surovo se obnaša nekatera mladina, pohajajoča po ljubljanskem Gradu, meče tudi s fračami kamenje doli na mesto v zabavo. Vsled takega pobalinskega početja se je že marsikatera šipa razsula. Tako je večeraj, 23. t. m., ob 10. uri dopoldne tak kamen in s tako močjo priletel z Grada, da je pri hišni številki 20 v Florijanskih ulicah dve šipi zdrobil, vnanjo in notranjo. Kolika nesreča bi bila, ko bi bil ta kamen s toliko silo priletel kakemu človeku na glavo! Skrajni čas je, da se taka golazen iztrebi z ljubljanskega Grada, da ne bodo meščani zaradi tolike surovosti in lahkomišljenosti nekaterih v vednem strahu. Proč s fračami in sploh z vsem lučaujem kamenja! Slavni mestni zastop pa opozarjamo, da bi se dovolj pozornosti obračalo tudi na ta del mesta, vlasti da bi se strogo zatrlo vse vladugarstvo tam. Kako lepa šetališča bi se lahko na-

pravila na Gradu, ko bi varnost in pravostni čut malo bolj osigurjena bila. Na tem kraji olepšavajte mesto!

(Poroča.) Danes dopoldne bila sta v votivni cerkvi (pri božjem Izveličarju) na Dunaji poročena gospica Pavlina Gariboldijeva, hči deželnega poslanca viteza g. Ant. Gariboldija, z gosp. Jos. Riedlem ml., veleindustrijalcem v Polovni na Češkem.

(Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov) v Ljubljani je napravilo sinoči prav prijeten zabaven večer. Igrali so vrli rokodelci dve igri: „Hišnik v zadregi“, šaloigra v dveh dejanjih, in „Zamujeni vlak“, šaloigra v treh prizorih. — Igralci so vseskozi prav ugodno izvršili svoje naloge ter prav prijetno zabavali obilno navzoče občinstvo. — Bog blagoslovi pošteno rokodelstvo!

(Iz Hinj), 22. novembra, se poroča: Že štiri najst dni imamo šolo zaprto zaradi dobercev (osepnice), ki razsajajo pri otrocih. V nekaterih vaséh so posebno hudi. Vendar dosedaj še ni nobeden otrok umrl. Šola bo pa morebiti do Božiča zaprta.

(„Rimski Katolik“.) Tega izvrstnega znanstvenega lista je izšel te dni IV. zvezek z raznovrstno, času primerno in zanimivo naslednjo vsebino: Slovenskim razumnikom — svetnim in duhovnim. — Naši realisti pa realizem: Tuji glasovi o realizmu. Kar je Schopenhauerjev pesimizem v filozofiji, to je novejši realizem v umetnosti. Slovenski realist — dr. Ivan Tavčar. Nevkrotljiva sila spolne ljubezni in drugih strasti: Dr. Tavčar je fatalist. Dr. Tavčarjev pesimizem o življenju. Njegov komunizem, blasfemije. Dr. Tavčarjevo krščanstvo. Dr. Tavčarjevi duhovni. — Socijalistični skrajni nazori o ženstvu. — Politična zrelost: Prvi pogoj politični zrelosti je načelnost. Naš „Slovenec“. Poslušajmo škofo! Katoliški shod! Dr. G. Lindner: Podoba Matere božje v kazanski stolnici v Petrogradu. — Pisma brezvercu o najvažnejših filozofijskih in verskih vprašanjih: V. Čin stvarjenja je nepremisljivost božja. — Nekaj o glasbi. — Listek: Iz Gorice na Dunaj. Iz dnevnika Štefana Hodulje. — Slovstvo: W sprawie ruskiej X. H. Jarkowskiego. „Zvonovim“ — leposlovcem še enkrat! — Raznoterosti: Aškerčev „Firdūzi in derviš“. Zaupnici. Razpis in poziv. — Vredništvo tudi naznanja, da bo 1. 1891. „Rimski Katolik“ izhajal vsaki mesec, in sicer dné 15.; cena pa mu ostane dosedanja, t. j. dva goldinarja na leto. Naročbo in naročnino sprejema „Katol. Bukvarna“ v Ljubljani; le za mesto Gorico se naroča pri vredništvu.

(Iz Črnomlja) dné 20. novembra nam piše prijatelj: Spominjam se še blagega pokojnega glavarja Tribuzzi-ja posebno, ko je večletnemu županu iz Tribuč, ki ga je prišel prosit, da bi še dalje rad županoval, ker je bajé imel čas in veselje do te časti, rekel mu: „Dragi moj, to ne zavisi ni od mene, pa tudi ni od Tebe, ampak od volilcev. Pojdi domov in se pogodi z taistimi; če Te bodo volili, bodeš še dalje županoval, če ne, pa Ti jaz ne morem pomagati.“ To je bila odločna, moška in prava beseda, ker le volilci imajo odločiti, med tem, ko se nikjer ljudje ne silijo do tega, ne da bi jih volilci hoteli. Ali ni to smešno? — V Črnomlju pa misli sedanji župan, da ni drugega moža sposobnega za to čast, marveč bi on bil jedini pripraven in učen za ta posel. Ali se vsi protesti sprejemajo le zato, da se volilci dražijo in oblastva po nepotrebnem zabavajo? Če pa volilci ne odločijo, pa volitve ni treba, in naj se brez njih županuje tudi brez računov, ako treba. Zakaj se vendar vse to dopušča? Pri občini kakor pri vsakem oblastvu mora veljati le pravica in nepristranost; vse drugo, n. pr. veselice, pijače, prijateljstva itd., si naj vsak sam na svoje troške in svoj rovaš nabavlja. — Tri mesece je že od občinskih volitev, novega starešinstva pa vendar še nimamo, ker prazni protesti volitev ovirajo. — Vreme nam je ugodno; vino prav dobro, ali želó drago.

(Z Dolenjskega, 20. novembra.) Oj pridi, pridi, železnica dolenjska! — Ta britki vzdih se mi je izvil iz prsi te dni, ko sem zopet moral potovati v belo Ljubljano. — Ako potuješ iz sredine dolenjske dežele, imaš štiri pošte na razpolagi: krško, ljubljansko in litijsko. Na katero se podaš, povsodi mizerija. Na Krško eden konj, cesta posuta, a dostikrat trije potniki. Na Ljubljano sicer zaprt voz, a devet ur vožnje v majhnem prstoru! Da bi zamogel človek priložiti

blagu noge, potem bi že prestal. Na Litijo voziš se po noči do pol ene in sicer čez grozoviti Bogenšperg! Najbolje je, da narediš prej oporoko in se lepó z Bogom spraviš, ker ne veš, kaj te na tej nevarni vožnji zadene. Vsak postiljon tudi najraje vidi, da greš čez hrib peš, dasiravno si plačal celi pot noter do Litije. Pa če si srečno dospel v Litijo na kolodvor, tedaj te čaka najhujša poskušnja. Na litijski postaji namreč ne najdeš luči, niti gorke peči; in vendar, če se pelješ v Ljubljano, čakati ti je ondi štiri ure. Ako si toli predrzen, da si prižgeš lastno luč ali priviješ le malo telečo svetilnico, takoj ti je postajni služabnik za petami in skuša dopovedati ti, da luč se sme po postavi napraviti še le malo pred prihodom vlaka. Tedaj ne preostaje drugega, nego vdati se britki osodi, čepeti na kakem stolu in čakati odrešenja. Marsikateri Dolenjec je na litijski postaji že naredil trden sklep, da se, ne bo nikdar več posluževal litijske pošte; a kaj? Sila kola lomi. Skrajni čas je, da se na taci postajah postreže potnikom in se jim vsaj odpré čakalnica II. razreda, po zimi zakurjena in razsvetljena. Vsakdo bi se rajši posluževal litijske pošte, ko bi se v Litiji imel kam djati. Res, da je blizu postaje hotel, a kdo bo trkal radi štirih ur, v katerih je še vedno v skrbeh, da ne zamudi vlaka. Promet in ves dobiček naredé ljudje, torej se jim mora tudi postreči. — V takih stiskah smo Dolenjci, dokler ne dobimo lastne železnice. Ne čudite se torej, da v enomer zdihujemo po njej, kakor grešna duša po odrešenju: Oj, pridi, pridi. Železnica Dolenjska!

(S Koroškega) se nam poroča: Jako važno vredbo vpelje deželni šolski svet po celi koroški deželi v takozvanih dvojezičnih šolah, vsled katere se bo v slovenskem jeziku v vsakem razredu nekaj ur na teden poučevalo obligatno. V višjih razredih se do zdaj ni jemal čisto noben ozir na slovenščino — zdaj bo tudi v višjih razredih nekoliko ur odločenih za slovensko slovnico (ki bo letos izšla). Ne vém, bo li s to vredbo pomagano kaj veliko, ker so v višjih razredih navadno le Nemci za učitelje. Slovenski učitelji bodo seveda več dela imeli, ker bodo morali še posebej slovensko poučevati. Ali se morda spomni deželni šolski svet takih slovenskih učiteljev, ki jih je predstavil na čisto nemške kraje in jih nazaj pokliče? Pri celi tej stvari pa imamo, ki smo že vajeni, biti nezaupljivi tudi tukaj. Da bi le s to drobtinico nam olikanim in zavednim Slovincem ne hotela se usta zapreti! Do enakopravnosti z drugimi narodi je vkljub temu na Koroškem še dolga pot.

(Iz Vrhpolja pri Vipavi) se nam poroča: Pred kakimi tremi tedni je izginil imovit posestnik Fr. Ferjančič, doma iz Vrhpolja, ne da bi bilo kaj sledu za njim. Imel je pri sebi mnogo denarja. Odšel je sicer že večkrat za dlje časa od doma, vendar se nam čudno zdi, ker tako dolgo ni nikoli izostal od doma in pa ker je tudi s sabo vzel vsa svoja sodnijska pisma. Upamo, da nam ni tukaj misliti na kako nesrečo ali na kak zločin.

(Odbor društva „Sloga“) v Gorici je imel svojo tretjo sejo 13. novembra. Iz denarničarjevega poročila je razvidno, da je zdaj 600 gl. rednih letnih dohodkov; oglasi še vedno prihajajo. Odbor je bil tega poročila jako vesel; zakaj splošno zanimanje za društveno delo in njegove namene v sedanjih hladnih časih je jako tolažilno in izpodbudno za vsacega, kateremu bije za narod sree. Goriškim odbornikom kot odseku se je poseben delokrog odločil. Raznim krajem so se imenovali poverjeniki. Dal Bog, da bi društvo tudi v prihodnje tako lepo napredovalo, kakor do zdaj.

(Gospodu vitezu Andreju Jakšetu), dekanu v Kobaridu se je na bolje obrnilo. Upamo, da bo v kratkem popolnoma okreval.

Telegrami.

Dunaj, 23. novembra. Deželni zbori štajarski, šlezijiški, solnograški in bukovinski so včeraj končali svoje delovanje.

Praga, 24. novembra. Moldava in njeni pritoki preté zopet s povodnijo. Ogra je narasla za 95 cm. Karlovim Varom preti nevarnost; cesarski namestnik je poslal tja 25 pionirjev. Železnična proga Zdič-Protivin je prepravljena. Iz Plzna in Nemškega Broda se poroča, da Radbusa in Sazava nevarno naraščati.

Berolin, 23. novembra. Listi cenijo število vseh po Kochovi metodi zdravljenih sušičnih bolnikov v Berlinu in drugod na 1500 do 2000 oseb. Cesar je včeraj sprejel Kocha in mu sam izročil veliki križ reda rudečega orla. To odlikovanje je izredno veliko.

Rim, 24. novembra. Iz med 508 volitev je do zdaj 229 znanih. Izvoljenih je 181 vladnih, 3 neodločeni, 12 leve, 5 desne opozicije, 25 radikalcev, 3 socijalistje. Crispi je trikrat voljen.

Haga, 23. novembra. Kralj Holandski je danes umrl.

Luksemburg, 23. novembra. Vladna proklamacija kae vladni žnastop Adolfa Nasavskega kot vélikega vojvode Luksenburškega.

Atene, 24. novembra. Avstrijsko-ogrska cesarica je došla v Krf (Corfu).

Novi Jork, 23. novembra. 1500 Siouks-indijancev je prekoračilo Pinbridge. Število zveznih čet in obmejnih straž znaša le 500.

Sansibar, 23. novembra. Krieger in Hessel, ki sta v vstaji umorila v Kilvi uradnika vzhodno-afriškega društva, so prijeli in usmrtili.

Umrli so:

V bolnišnici:

18. novembra. Janez Jelšič, rudar, 34 let, dementia paralitica.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Vetar	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		opazovanja	razmera v mm			
23	7. u. jut.	735.1	3.4	brezv.	megla	0.00
	2. u. pop.	729.5	6.2	sl. jzpad	oblačno	
	9. u. zveč.	726.5	6.8	"	"	
Srednja temperatura 5.5°, za 2.6° nad normalom.						

Dunajska borza.

(Telegrafirano poročilo.)

24. novembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88	gld.	15	kr.
Srebrna " 5% " 100 " " 16%	88	"	25	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107	"	60	"
Papirna renta, davka prosta	101	"	—	"
Akcije avstr.-ogrske banke	978	"	—	"
Kreditne akcije	296	"	25	"
London	115	"	30	"
Srebro	—	"	—	"
Francoški napoleond.	9	"	10 1/2	"
Cesarski čekini	5	"	47	"
Nemške marke	56	"	42 1/2	"

Za fijakerje in mesarje.

Posestvo v ljubljanskem mestu

s stanovanjem, hlevi, velikim dvoriščem, tik vode, s senožeti, dá se v najem po pogodbi.

(3-3)

Natančneje se izvé v „Katoliški Tiskarni“.

Delavnica za cerkveno kiparstvo

J. Antona Rungaldier-ja

v St. Ulrichu, Gröden, Tirolsko („Schöne Freud“),

se priporoča v izdelovanje

božičnih jaslic, križevih potov, altarjev, prižnic, podob svetnikov itd. itd.

v lesu po vsacem zlogu in mojstru priprosto in bogato okrašeno.

Vzorci in cenike pošiljam brezplačno. — Proračuni na zahtevanje. — Cena jako nizka.

Ker nimam predstavljavcev, prosim, da se mi dapisuje v nemščini. (5-2)